

duin

- ★ **KATTEN**
- ★ **BERGERBOS**
- ★ **TEXEL**
- ★ **MARQUETTE**

MARQUETTE, RUZIE OM RUST

door DICK MELMAN

Dat aktiegroepen zich inzetten voor het behoud van landgoederen ligt niet zo voor de hand. Landgoederen zijn immers de stille getuigen van een feodaal verleden, iets waarvan de meeste aktiegroepen weinig zijn gecharmeerd. Toch doen zich daar regelmatig rellen voor. Amelisweerd is daarvan het meest bekende voorbeeld, maar ook rond het Noordhollandse Marquette heeft zich vorig jaar een felle 'strijd' afgespeeld. Het nabij Heemskerk gelegen Marquette, dat evenals vele andere landgoederen op een strandwal ligt, heeft ook de interesse van de Stichting Duinbehoud.

Zouden de voormalige kasteelheren weet hebben van de aard van de groeperingen die strijd leveren voor het voortbestaan van hun bezittingen, dan zouden ze op z'n minst de wenkbrauwen fronsen. Uit die hoek zullen ze deze steun wel het laatst hebben verwacht. Maar landgoederen zijn nu eenmaal vaak fraaie stukken bos en fungeren tegenwoordig als rustplaatsen voor veel mensen, die bepaald geen blauw bloed behoeven te hebben om toegelaten te worden. Het voortbestaan is wel degelijk in het belang van de gewone burger.

PARKEERPLAATS

Rond Marquette is vorig jaar veel rumoer geweest t.a.v. de wijze van exploitatie van de gebouwen, die nogal wat schade met zich meebracht aan het omringende landgoed. Sinds 1979 wordt het kasteel nl. niet meer bewoond en is het aanvankelijk gebruikt als conferentieoord. Later richtte de bedrijfsvoering zich steeds meer op horeca-activiteiten (recepties, parties). Op de oprijlaan verscheen daarom steeds meer autoverkeer en de bermen werden steeds vaker als parkeerplaats gebruikt. Een ongehoord staaltje van bedrijfsinitiatief was eind 1982 de illegale aanleg van een parkeerplaats in de voormalige moestuin van het kasteel (overigens met zware metaalhoudende slakken van de Hoogovens). Over de wenselijkheid en de locatie van deze parkeerplaats was reeds een langdurige strijd geweest tussen enerzijds de exploitant van het kasteel, gesteund door het bureau Stad en Landschap, Monumentenzorg en de Dienst Landinrichting en anderzijds het P.W.N. (beheerder van het

landgoed), Milieudefensie en contact Milieubescherming Noord-holland. Deze strijd duurde de exploitanten te lang en zij besloten tot de aanleg van de parkeerplaats zonder toestemming af te wachten. De overheid heeft dit werk echter snel stilgelegd, zodat de schade beperkt is gebleven. De exploitatie van de gebouwen is (mede daardoor?) inmiddels gestaakt. Momenteel is de provincie bezig om de parkeerplaats weer op te ruimen, zodat de oude situatie weer kan worden hersteld. Hiermee is een hoofdstuk in de toch al roerige geschiedenis van Marquette afgesloten.

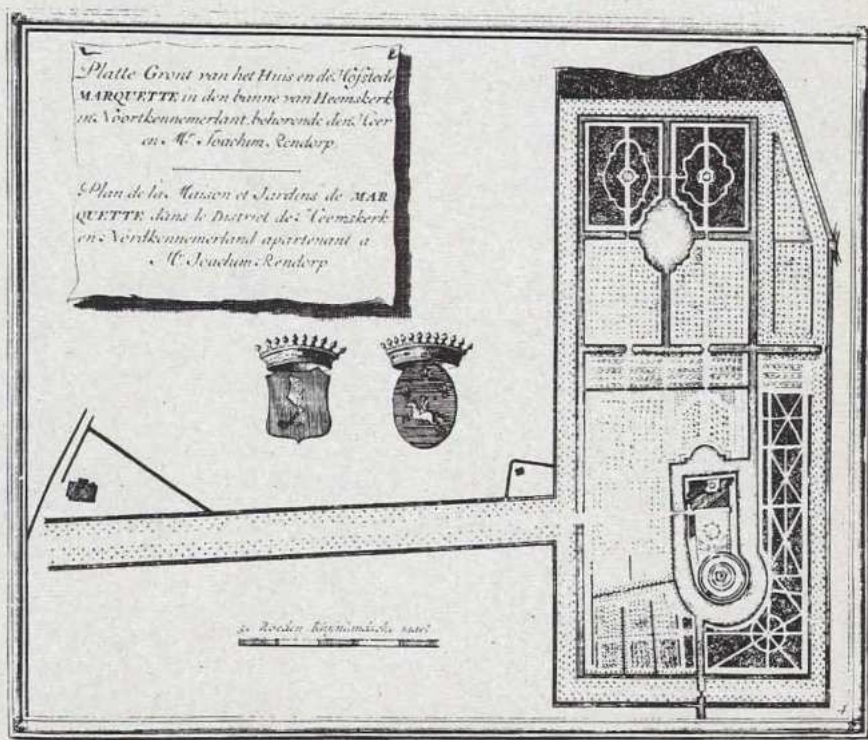
HISTORIE

Voor het geval u Marquette eens zoudt willen bezoeken volgt hieronder iets over de geschiedenis en de karakteristiek van de tuinen.

De historie van Marquette begint in + 1250, toen graaf Willem 2 een burcht liet bouwen ter beteugeling van de West-Friezen. Dit Bouwwerk, een zgn. rondeel, leek wel wat op de Leidse Burcht, zoals we die nu nog kennen. Het huis heette toen 'Huis te Heemskerk' en werd bewoond door Leenmannen uit het geslacht van Heemskerk (hoe kan het ook anders). De bewoners vervulden een rol in de 14^e eeuwse Hoekse en Kabeljauwse twisten en in dat kader is het kasteel twee maal belegerd, waarbij het niet ongedeerd is gebleven.

In begin 1600, bij het twaalfjarig bestand, zien de afstammelingen van de Heemskerken zich genoodzaakt het kasteel van de hand te doen wegens verdachte Spaanse sympathie. Het wordt vervolgens gekocht door een Oranje-gezinde Henegouwer,

Plattegrond van Marquette, zoals aangelegd in 1710 door Rendorp. Strakke lijnen verraden de Franse stijl.

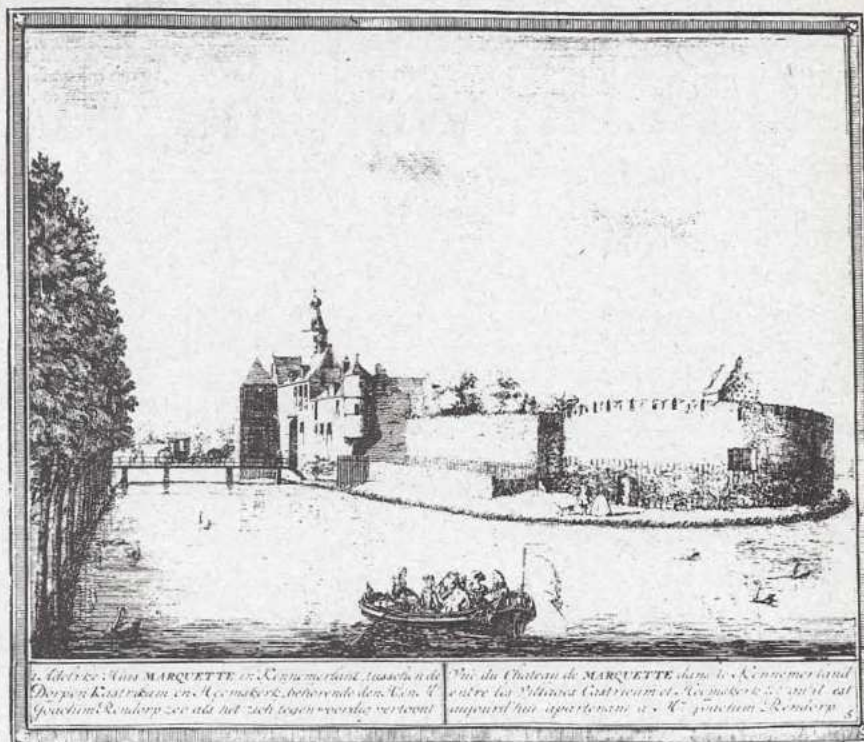

Daniël de Hertaing, heer van Marquette. Deze veranderde de naam van het kasteel in Marquette.

Wegens financiële moeilijkheden wordt het kasteel rond 1670 gemaakt tot hoofdprijs in een loterij, waarvan de winnaar overigens de voorkeur gaf aan de ook ter beschikking gestelde f 40.000,-. In 1710 wordt het huis gekocht door een Amsterdams koopman. Door deze familie zijn grondige verbouwingen uitgevoerd en is de tuin aangelegd in de vorm, die ook nu het aanzicht in belangrijke mate bepaalt. De toen heersende Franse strakke aanleg is nog steeds goed herkenbaar. Later zijn in geringe mate aanpassingen uitgevoerd in de Engelse landschapsstijl, wat te zien is aan de kronkelige loop van de buitengracht in het noordwestelijk deel.

HET BOS

De bossages bestaan uit gemengd loofhout van beuken, eiken en ook wel iepen. De monumentale boompartij van de oprijlaan behoort tot de fraaiste op de geestgronden tussen Haarlem en Alkmaar. Als ondergroei van het bos vinden we nog verschillende 'stinseplanten' terug: Voorjaarszonnebloem, Sneeuwklakjes en Sleutelbloemen. Daarnaast vinden we ook meer algemene bosplanten, zoals Speenkruid, Hondsdraf en Fluitekruid. Het zijn juist deze soorten die te lijden hebben gehad van de hierboven beschreven parkeerexcessen.

Het Huis Marquette, zoals het er rond 1720 uitsag. Op de voorgrond is het Middeleeuwse rondeel te zien.

Begin 1800 is het restant van het middeleeuwse gedeelte, het rondeel, afgebroken en verkreeg het kasteel zijn huidige uiterlijk. De ligging van het rondeel is nog wel herkenbaar aan de plaats van daarnaast geplante linden. In later tijd zijn op het landgoed verscheidene ornamenten van het nabij gelegen Assumburg naar Marquette gebracht, waaronder de marmeren vazen langs de oprijlaan.

Door geldgebrek gedwongen, is het landgoed in 1977 overgedaan aan een onroerend-goed maatschappij, hetgeen uiteindelijk geleid heeft tot het gebruik als conferentieoord en horeca-gelegenheid.

De rust rond Marquette lijkt nu weer teruggekeerd. Het is te hopen, dat het verdere beheer gericht zal zijn op datgene waarvoor het landgoed mede is aangelegd: het geven van rust en genot in een natuurlijke omgeving. Hoe meer mensen daarvan kunnen profiteren, hoe beter. Mij dunkt dat dat niet samen hoeft te gaan met overlast van auto's.

BRONNEN

- ANONYMUS, 1981. Beheersplan Landgoed Marquette, 1980-1985.
- BIJHOUWER, J.T.P., 1942. Nederlandse tuinen en buitenplaatsen. De Lange, Amsterdam.
- GROESBEEK, J.W., 1981. Middeleeuwse kastelen van Noord-Holland. Elmar, Rijswijk.
- RIJST, H., 1982. Wapengekletter rond Marquette. Milieucontact 2(1): 6-10.
- WIJCK, H.W.M. van der, 1982. De Nederlandse Buitenplaats. Canaletto, Alphen a/d Rijn.

Marquette in 1842. Sindsdien is er niet veel meer veranderd.

